

A Multidimenzionális helyreállító igazságszolgáltatás mindenkinek projekt zárókonferenciája Budapesten

A két éves program záró rendezvényeként 2008. december 7-8-án került sor az összegzésre, amelyre meghívtuk mindazokat, akik a program során részt vettek a külföldi tapasztalatcsereken, a hazai képzési programon, az oktatófilm és oktató csomag elkészítésében. Mellettük rendőröket, bírókat, ügyészeket, pártfogókat, szociális munkásokat és a mediáció különféle formáit művelőket, valamint szakpolitikásokat, minisztériumi munkatársakat és újságírókat is invitáltunk. A külföldi partnerek közül előadóként is részt vett a konferencián Rob von Pagée Hollandiából, Doina Balahur professzor asszony Romániából, Dr. Arthur Hartman Németországból, valamint Dr. Christa Pelikan Ausztriából.

A magyar helyzetről Dr. Hatvani Erzsébet, az Igazságügyi Hivatal főigazgatója számolt be, aki részletesen ismertette a tettes-áldozat mediáció büntetőjogi alkalmazásának elmúlt két évi tapasztalatait, és azokat a terveket, reményeket, amelyek a jövőbeni alkalmazásra vonatkoznak. Elmondta, hogy az adatok tanúsága szerint a megyékben nagyon eltérő arányban kerültek mediációra az esetek, és nyilvánvalóan sokban függ az ott dolgozó ügyészek, bírák tájékozottságától, meggyőződésétől, hogy milyen eseteket és milyen arányban találnak mediációra alkalmasnak. Sajnálatosan alacsony a fiatalok ügyeiben a tettes-áldozat mediációk száma, pedig itt még fontosabb lehetne a helyreállítási technika alkalmazása, aminek pedagógiai jelentősége nehezen túlbecsülhető. A külföldi előadók a konferencia alkalmából megjelent könyvben¹ található országtanulmányokból megismerhető információkról számoltak be, de prezentációik magyar és angol nyelven is megtekinthetők a www.csagyi.hu honlap AGIS menüpontjában. Christa Pelikan az Osztrák Kriminológiai Intézet tudományos főmunkatársa nem írt tanulmányt, nem készített prezentációt, viszont részletesen ismertette az osztrák modellt, és az elmúlt 20 év tapasztalatait, vitáit, dilemmáit. Az osztrák tapasztalatok nagyon kedvezőek, ha azt tekintjük, hogy a büntetőügyek fele helyreállító igazságszolgáltatással, mediációval oldódik meg, a mi szabályozásunknál jóval súlyosabb esetekben is. A fiatalok esetében kiemelkedően magas számokról beszélhetünk, míg a családon belüli erőszak ügyekben az osztrák nőszervezetek ugyancsak támadják a tettes-áldozat mediáció alkalmazását sok esetben, pedig sok jó tapasztalat van. Meglepő módon az elmúlt húsz évben nem került sor olyan kutatásra, amely retrospektív módon vizsgálta volna a különböző megoldások sikerességét a bűnisméltés megelőzése, illetve az elkövetők társadalmi beilleszkedése, a sértettek elégedettsége szempontjából, így erről nem sokat lehetett megtudni. Az osztrák rendszerben egy civilszervezet végzi egész Ausztriában a helyreállító mediációt, amelynek meg-

határozott feltételekkel kiképzett tagjai alkalmazottként dolgoznak, amint arról korábbi úti beszámolóinkban már számot adtunk.²

A konferencia tervezett workshopjai helyett közös beszélgetésre, tapasztalatcsereére került sor a sokféle felmerült kérdés megvitatása, és az élénk diskurzus kialakulása okán. Itt természetesen elsősorban a magyarországi helyzetet beszélték meg a résztvevők, aminek nagy előnye az volt, hogy legtöbbször találtak alkalmat arra, hogy más szakmákban dolgozókkal kicseréljék tapasztalataikat, elmondják véleményüket. Így nagyon sokféle információ cserélt gazdát, sok félreértés tisztázódott, számtalan érdekes történetet hallhattunk, és rengeteg javaslat is megfogalmazódott arról, hogy miképpen lehetne jóval szélesebb körben használni a resztoratív technikákat. Az ügyészek, bírók, rendőrök, mediátorok egyetértettek abban, hogy sokkal több és részletesebb tájékoztatásra, személyes élményre, tapasztalatra és adatra lenne szükség, nem spórolható meg az érintett szakemberek alapos felkészítése, és a közvélemény széleskörű tájékoztatása sem, ha sikeresen akarjuk alkalmazni a mediáció különböző formáit. Abban is többé-kevésbé egyetértés alakult ki, hogy a hagyományosnak tekinthető igazságszolgáltatási lehetőségek szűkösek, és nem tudnak lehetőséget biztosítani az áldozatnak, sértettnek, nem is kínálnak valódi esélyt a megbékélésre, kompenzációra, az elkövetőnek pedig az őszinte megbánásra, jóvátételre.

A konferencia záróprogramja annak az oktatási segédanyagként készült filmnek a levetítése volt, amelyben magyar ügyészek, bírák, mediátorok beszélgetnek a hazai helyzetről, majd pedig két mediációs esetet mutat be, hogy lehetőség legyen élő esetek megtekintésére is a képzések, tájékoztatás során. A résztvevők tetszéssel fogadták a filmet, ami remélhetően sok emberhez eljuthat majd a jövőben, az elkészült oktató csomag részeként.

H.M.

AGIS 2006

¹ Herczog Mária (szerk.): *A helyreállító igazságszolgáltatás jogi szabályozása és gyakorlata néhány európai országban.*, CSAGYI könyvek, Budapest, 2008. A kötet az Egyesületben megvásárolható, ill. megrendelhető.

² Fellegi Borbála: *Büntetőügyi mediáció, fiatalok bűnelkövetése, családon belüli erőszak...* (Család Gyermek Ifjúság, 2008/1. sz. 53. old.)